

Raport privind activitatea de cercetare în anul 2010

(Rezumat)

Raportul constă din două părți principale: o imagine interpretativă a principalelor activități, cercetări și analize desfășurate pe tematica de bază a grantului TE 356/2010, și o listă selectivă a principalelor publicații, prelegeri și conferințe relevante ale membrilor echipei grantului. Structura îi propune să extindă și să contextualizeze informațiile oferite prin raportul anual de auto-evaluare anexat acestei prezentări.

A. Analiz (prezentare general)

Un număr total de aproximativ 770 de surse individuale (însurând aproximativ 1160 file), relevante pentru tema de grant a fost identificat de-a lungul primului an al proiectului. Am lista câteva exemple în ordinea alfabetică a membrilor echipei: Florin Ardelean (documente din anii 1572-1607, inclusiv scrisori inedite, din corespondența lui Mihai Viteazul cu Rudolf II de Habsburg), Iulian Mihai Damian (documente de la în anii 1451-1472, ca – de exemplu – „scrisorile europene” ale cetățenilor din Brașov din 1456 cu privire la „pericolul turcesc”), Adrian Magina (documente din anii 1526-1593, inclusiv scrisori privind relațiile dintre nobilii din Banat și Casa de Habsburg), Alexandru Simon (documente din anii 1464-1566, printre care rapoartele inedite ale agenților de familia Fugger în Europa Centrală). În acest sens, obiectivele principale de cercetare pentru anul 2010 (respectiv, colectarea și analiza de noi surse) au fost – în parte – adepți în termen de câteva luni. Acest lucru a fost realizat, de asemenea, cu sprijinul de cercetători notabili, cum ar fi Gilles Veinstein (Collège de France, Paris), Giovanni Grado Merlo (Universitatea de Stat, Milano), Luca Pellegrini (Universitatea Roma I-La Sapienza) Konrad Gündisch (Bundesinstitut für Geschichte und Kultur der Deutschen im Östlichen Europa, Oldenburg), Christian Gastgeber (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Institut für Byzanzforschung, Viena), precum și László Veszprémy (Central European University, Budapesta). Această expertiză și acest ajutor s-au dovedit foarte valoroase atât pe perioada stagiilor de cercetare și a conferințelor din 2010. De asemenea, am fost mai încântați și șase tineri oameni de știință extrem de interesați de perioada analizată de către acest grant, tinerii cercetători care posedă cunoștințe aprofundate pe această temă. Li amintim astfel aici pe căiva: Michaela Bodnarova (*Ruprechts-Kar* Universität, Heidelberg), Marco Bogade (Bundesinstitut für Geschichte und Kultur der Deutschen im Östlichen Europa, Oldenburg), Guillaume Durand (Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Paris), Güne İlikel (Collège de France, Paris), John Jefferson (Universitatea din Indiana, Bloomington), Isus Brufal y Sucarrat (Universitatea din Lleida), Christopher Nicholson (University College London) sau Mark Whelan (Royal Holloway, London). Ei au fost, de asemenea, de mare ajutor în crearea bazei de date pentru proiect, fondat pe de o parte pe – în prezent – peste 1.200 file de surse inedite (inclusiv cele aproximativ 450 de folio colectate înainte de aprobarea grantului) și pe de altă parte de lucrări cheie, cum ar fi *Atlas Maior* (reeditare a originalului ediției din 1656), *A History of the Crusades* (I-VI), *Gefangene im Osmanischen Reich* (I-XII), *The Cambridge History of Turkey* (I, III-IV, publicate până în prezent), sau *Prosopographisches Lexikon der Palaiologenzeit* (I-XII, inclusiv a actelor adiționale digitale), *Geschichte Österreichs* (I-XIV). Aceste lucrări, de asemenea, realizează rile academice standard, pe care am dori să utilizeze ca modele. În consecință, în 2011, proiectul se va extinde, urmându-i structura metodologică, formată din două niveluri majore de cercetare și analiză, structurată în trei etape anuale (1 colectare; 2 analiză; 3 difuzare). **1.** Nivelul cronologic este menit să surprindă evoluțiile și tradițiile, precum și de invenții și noutăți în materie de politică și de identitate au avut loc în timpul perioadei supuse atenției noastre, care poate fi împărțit în trei etape majore: **1.1.** 1444-1515 (de la moartea lui Vladislav I (III) J la Vama, prin trecând prin vremea minorului Ladislav V, plasat în „custodia” unchiului său Frederic III, „re-devenit” rege al Ungariei, la Congresul de la Viena și dubla căsătorie Habsburg-Jagiellonian care a asigurat tronul Ungariei și Boemiei moștenitorilor lui Maximilian I); **1.2.** 1515-1541 (cea mai scurtă, dar poate și cea mai încercată de consecință dintre cele trei perioade, perioadă care corespunde, de asemenea, și penetrării și ritene a Reformei și eforturile Habsburgilor de a-i garanta poziția câștigată prin Congresul de la Viena și bătălia de la Mohács, dar pus în pericol de cucerirea otomană din Budapesta și de transformare a voievodatului Transilvaniei într-un principat vasal Porții); **1.3.** 1541-1606 (de la încercările Habsburgilor de a recupera partea pierdută a Ungariei și de a apăra „Ungaria liberă”, sub controlul lor, tentative subminate în mare măsură de succesele Reformei și de compromisuri succesive obținute de diplomația și armata otomană și militare, culminând cu pacea de la Zsivatorok, prin care sultanul I-a acceptat pentru prima dată pentru împăratul din Casa de Habsburg ca egalul său imperial). **2.** Nivelul tematic combină principalele domenii și zone de interes, implicate într-un cadru interdisciplinar, de componentele geopolitice, ideologice și militare ale politicilor habsburgice. În conformitate cu circuitul politic regional, le putem grupa în trei unități principale: **2.1.** Configurații geopolitice (cu accent special pe diferențele nord-sud implicate de politica Casei de Habsburg și reflectate și perpetuate ca atare de către Imperiul Otoman și de către alte state în acest domeniu, inclusiv țările Române, aceste diferențe având un impact major asupra epocii); **2.2.** Structuri socio-economice și relațiile (în acest context, trei aspecte trebuie să fie subliniate: a. impactul noilor rute comerciale occidentale asupra „Estului”; b. rolul „emigrației” bizantine, balcanice ori ungare în conturarea politicii orientale a Vienei; c. impactul regional al administrației vieneze și selecția funcționarilor); **2.3.** Coordonate culturale și religioase (trei fenomene culturale, ideologice și religioase „apusene”: a. Umanismul; b. Reforma protestantă; c. Contrareforma / Reforma catolică; destul de semnificativ, fiecare a avut, sub diverse forme regionale, un corespondent creștin de rit *grec*).

B. List tiin ific (selectiv)

I. C r i i volume

1. *Sigismund of Luxemburg and the Orthodox World*(=*Denkschriften der Österreichischen Akademie der Wissenschaften*, CDIX), editori Ekaterini Mitsiou, Mihailo Popovi , Johannes Preiser-Kapeller, **Alexandru Simon** (Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2010), 162 p.
2. *Worlds in Change*(= *Transylvanian Review*, XVIII-XIX, suppl. 2; *Mélanges d'Histoire Générale*, NS, IV, 1-2), editori Ioan-Aurel Pop, **Alexandru Simon**, I. *Church Union and Crusading in the Fourteenth and Fifteenth Centuries*, editori Christian Gastgeber, Ioan-Aurel Pop, Oliver Jens Schmitt, **Alexandru Simon** (Cluj-Napoca: Romanian Academy, Center for Transylvanian Studies, 2009), 444 p. (tip rit in 2010).
3. *Recent Studies on Past and Present*(= *Transylvanian Review*, XIX, suppl. 5), editor **Alexandru Simon**, I-IV (Cluj-Napoca: Romanian Academy, Center for Transylvanian Studies, 2010), 1492 p.

II. Studii i articole (studiile în volumele editate sau coeditate de c tre membrii echipei au fost omise de pe list)

1. **Florin Ardelean**, „Oastea portal în Transilvania princiar (1542-1653)”, *Banatica*. (Re i a), XX (2010), 2, pp. 154-175.
2. **Florin Ardelean**, „Rolul militar al nobilimii în Transilvania princiar ”, *Studii i Materialde Istorie Medie*(Bucure ti-Br ila), XXVIII (2010), pp. 137-148.
3. **Iulian Mihai Damian**, „Gli anni del dialogo: san Giacomo della Marca e la Chiesa greca dell'Europa centro-orientale”, în *Biografia e agiografia di San Giacomo della Marca. Atti del convegno internazionale di studi, Monteprandone 29 novembre 2008*, editor Fulvia Serpico (Firenze: Edizioni del Galuzzo-SISMEL, 2009), pp. 77-93 (tip rit 2010).
4. **Adrian Magina**, „Un nobil sârb în Banatul secolului al XV-lea”, *Analele Banatului*(Timi oara), XVIII (2010), pp. 135-142.
5. **Adrian Magina**, „Legisla ie i toleran . Statutul juridic al catolicilor din Caransebe ”, în *Istoria culturii, cultura istoriei. Omagiu profesorului Doru Radosav*, editori Ionu Costea, Ovidiu Ghitta, Valentin Orga, Iulia Pop (Cluj-Napoca: Argonaut, 2010), pp. 79-93.
6. **Alexandru Simon**, „*Brancho's* Son and the Walachians: A Milanese Perspective on the Battle of Baia” (I-II), *Historical Yearbook* (Bucharest), VI (2009), pp. 87-100; VII (2010), pp. 95-120.
7. **Alexandru Simon**, „The Costs and Benefits of Anti-Ottoman Warfare: Documents on the Case of Moldavia. 1475-1477”, *Revue Roumaine d'Histoire*(Bucarest), XLVIII (2009), 1-2, pp. 37-53 (tip rit in 2010).
8. **Alexandru Simon**, „King Wladislaw II Jagiello's Walachian *Protégées* of 1492”, *Revista Arhivelor*(Bucure ti), LXXXV (2009), 2, pp. 87-94 (tip rit in 2010).
9. **Alexandru Simon**, „Neagoe Basarab, Imperiul Otoman i Transilvania în 1513”, în *Studia Varia in Honorem Professoris tefan tef - nescu Octogenarii*, editori Ionel Cădea, Cristian Luca (Bucure ti - Br ila: Romanian Academy Press - Istros, 2009), pp. 311-320 (tip rit in 2010).
10. **Alexandru Simon**, „Between the Adriatic and the Black Sea: Matthias Corvinus and the Ottoman Empire after the Fall of Negroponte”, *Radovi Zavoda za Hrvatsku Povijes*[Lucr rile Institutului Croat de Istorie] (Zagreb), XLII (2010), 2, pp. 59-75.
11. **Alexandru Simon**, „Church, Crusade and Matrimony: The Eastern Limits and Perspectives of John Hunyadi's Anti-Ottoman Policy”, *Hadtörténelmi Közlemények*[Studii de Istorie Militar] (Budapest), CXXIII (2010), 1, pp. 112-136.
12. **Alexandru Simon**, „Cum au cucerit genovezii Ora ul Sfânt de la evrei”, *Revista Istoric* (Bucure ti), NS, XX (2010), 1-2, pp. 35-42.
13. **Alexandru Simon**, „Popula ie i cruciad în Moldova în prim vara anului 1475”, *Anuarul Institutului de Istorie*A.D. Xenopol (Ia i), XLVII (2010), pp. 143-148.
14. **Alexandru Simon**, „*Valahii* i monarhii lor: Transilvania între Huniazi, Habsburgi, Jagielloni i rile Române”, *Studia Universitatis Cibinensis. Historia*(Sibiu), IX (2010), pp. 119-134.
15. **Alexandru Simon**, „The Habsburg-Hunyadi *Wars of Succession*. Notes on the Transylvanian-Ottoman Background”, *Apulum* (Alba Iulia), XLVII (2010), pp. 611-619.
16. **Alexandru Simon**, „Vlahii din Imperiul Otoman i politica valah a Regatului Ungariei”, *Banatica*(Re i a), XX (2010), 2, pp. 97-108.

III. Conferin e i prelegeri interna ionale (prezent rile la conferin e interna ionale organizate în România de c tre membrii echipei au fost omise de pe list)

1. **Alexandru Simon**, „How to Finance a *Greek* Rite Athlete: Rome, Venice and Stephen III of Moldavia (1470s-1490s)”, la *Partir en croisade à la fin du Moyen Âge. Financement et logistique*(Institución Milá y Fontanals, CSIC, Barcelona - Casa de Velázquez, Madrid

- Agence Nationale de la Recherche, UMR 5136, Toulouse), Barcelona (6-7 mai 2010: 7 mai 2010).
2. **Adrian Magina**, „Miloš Bemuzevi , srpski plemi iz Banata u 15.veku“ [Miloš Bemuzevi , un nobil sârb în Banatul secolului XV], la *Banatul: trecut istoric si cultural/ Banat: istorijska i kultura prošlost*(Serbian Academy of Sciences – Romanian Academy), Novi Sad (25-27 iunie 2010: 26 iunie 2010).
 3. **Alexandru Simon**, „A Transylvanian City in Trouble: Reformation, Crime and Wine in 16th Century Cluj“, la *Use & Abuse of Public and Private Space in Late Medieval & Early Modern Towns*(University of Kent), Canterbury (8-9 iulie 2010: 9 iulie 2010).
 4. **Alexandru Simon**, „Pilgrimages as Sources of Political Power and Legitimacy: Real and Invented Albanian and Walachian Journeys to Rome in the 1400s“, la *International Medieval Congress, XVII. Travel and Exploration, Session 1313, Travelling to Rome: Politics and Petitioners*(University of Leeds – International Medieval Society), Leeds (12-15 iulie 2010: 13 iulie 2010).
 5. **Alexandru Simon**, „Connecting East and West in the Middle Ages“, la *International Medieval Congress, XVII. Travel and Exploration, Session 813. Political Travel and Propaganda*(University of Leeds – International Medieval Society) Leeds (12-15 iulie 2010: 14 iulie 2010) [moderator].
 6. **Alexandru Simon**, „Hungary's Southern Frontier System in Crisis: Between the Ottoman Empire and the House of Habsburg“, la *2nd International Congress of Historical Sciences*(International Committee of Historical Sciences – University of Amsterdam), Amsterdam (22-27 august 2010: 23 august 2010).
 7. **Alexandru Simon**, „Romanian Projects in the Field of Humanities: Medieval History between Socio-Humanities and Natural Sciences“, la *Co-operative for Advancement of Research through Medieval European Network* (European Science Foundation, Brussels – CARMEN, Brussels – Estonian Academy of Sciences), Tallin (17-19 septembrie 2010: 18 septembrie 2010).
 9. (prelegere) **Iulian Mihai Damian**, *Frati Minori e frontiera sud-orientale della Cristianità latina tra espansione territoriale, unione ecclesiastica e crociata (cca 1440-1460)*(Università di Stato di Milano), Milano (8 noiembrie 2010).
 10. **Iulian Mihai Damian**, „Dalla *lega italica* alla *crociata italica*. la spedizione contro *il Turco* da Niccolò V a Pio II“, la *L'Italia e la frontiera orientale dell'Europa. 1204-1669*(Romanian Academy – Austrian Academy of Sciences – École des Hautes Études en Sciences Sociales, Paris – Accademia di Romania, Roma – Istituto Storico Austriaco, Roma – École Française de Rome), Roma (26-28 noiembrie 2010: 27 noiembrie 2010) [organizatori **Iulian Mihai Damian** i **Alexandru Simon**].
 11. **Alexandru Simon**, „Venice and the Ottoman Conquest of Caffa (1475-1477): Preliminaries and Impact“, la *L'Italia e la frontiera orientale dell'Europa. 1204-1669*(Romanian Academy – Austrian Academy of Sciences – École des Hautes Études en Sciences Sociales, Paris – Accademia di Romania, Roma – Istituto Storico Austriaco, Roma – École Française de Rome), Roma (26-28 noiembrie 2010: 27 noiembrie 2010) [organizatori **Iulian Mihai Damian** i **Alexandru Simon**].
 12. (prelegere) **Alexandru Simon**, *Siebenbürgen und Byzanz. 953-1453*(Austrian Academy of Sciences, Institute of Byzantine Studies, Vienna), Wien (17 decembrie 2010).

IV. Cercetări în arhive și biblioteci europene

1. **Aachen** - Archiv der Stadt Aachen (august 2010) [**Alexandru Simon**]
2. **Dresden** - Archiv der Stadt Dresden (august 2010) [**Alexandru Simon**]
3. **Budapest** - Arhiva Națională Maghiară (noiembrie-decembrie 2010) [**Florin Ardelean** i **Adrian Magina**]
- Biblioteca Academiei Maghiare de Științe, manuscrise (noiembrie-decembrie 2010) [**Florin Ardelean** i **Adrian Magina**]
- Biblioteca Națională Maghiară, manuscrise (noiembrie-decembrie 2010) [**Florin Ardelean** i **Adrian Magina**]
- Biblioteca Universității *Eötvös Loránd*, manuscrise (noiembrie-decembrie 2010) [**Florin Ardelean** i **Adrian Magina**]
4. **Florența** - Archivio di Stato di Firenze (iunie 2010) [**Alexandru Simon**]
5. **Milano** - Archivio di Stato di Milano (noiembrie-decembrie 2010) [**Iulian Mihai Damian** i **Alexandru Simon**]
- Biblioteca Ambrosiana (noiembrie-decembrie 2010) [**Iulian Mihai Damian** i **Alexandru Simon**]
6. **Paris** - Bibliothèque Nationale de France (septembrie 2010) [**Alexandru Simon**]
7. **Roma** - Archivio di Stato di Roma (iunie-decembrie 2010) [**Iulian Mihai Damian**]
8. **Vatican** - Archivio Segreto Vaticano (noiembrie 2010) [**Iulian Mihai Damian** i **Alexandru Simon**]
- Biblioteca Apostolica Vaticana, Codices (noiembrie 2010) [**Iulian Mihai Damian** i **Alexandru Simon**]
9. **Wien** - Haus-, Hof- und Staatsarchiv (noiembrie 2010) [**Alexandru Simon**]
- Österreichische Nationalbibliothek, Codices (octombrie, noiembrie 2010) [**Iulian Mihai Damian**]